Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

27.9.2016

Valtiovarainvaliokunta/ työ- ja elinkeinojaosto 28.9.2015
Asiantuntijakuuleminen

HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017
Talousarvion momentit 32.01.02 ja 32.30.01

ELY-keskusten toimintamenot 32.01.02

Momentin määrärahaksi esitetään 179,626 milj. euroa. Vuoden 2016 talousarvioon verrattuna vähennys on 13,494 milj. euroa. Vähennyksistä 4,613 milj. euroa ovat teknisiä, joilla ei ole välitöntä vaikutusta toiminnan tasoon (mm. kilpailukykysopimuksen vaikutukset ja VaEL-maksujen alentaminen). Vähennyksistä puolestaan 8,881 milj. euroa euroa vaikuttavat toiminnan tasoon ja näistä pääosan muodostavat sopeutustoimet ja työajan pidentäminen (kiky). Kuntasijoituspaikkoihin liittyviin tehtäviin esitetään 0,36 milj. euron määrärahaa, joka vastaa noin kolmasosaa vuoteen 2016 verrattuna. Maatalouden tukivalvontaan esitetään kertaluonteista 1,0 milj. euron lisämäärärahaa.

Vuosi 2017 on viimeinen merkittävien ELY-keskusten sopeuttamistoimien toteuttamisvuosi. ELY-keskusten henkilöstöä vähennetään vuonna 2017 noin 150 henkilöllä luonnollisen poistuman keinoin.

Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan ELY-keskukset selviävät vuoden 2017 nykyisistä tehtävistään tiedossa olevien menokehysten puitteissa. Jos tilanne muuttuu merkittävästi oleskeluluvan saavien turvapaikanhakijoiden kuntiin sijoittamisen osalta nyt arvioidusta 10 000 henkilöä/vuosi, eivät nykyiset toimintamenomäärärahat riitä tehtävän hoitamiseen.

ELY-keskukset ovat aikaisempien vuosien toimintamenosäästöistä huolimatta suoriutuneet tehtävistään kohtuullisen hyvin ja saaneet asiakkailtaan ja sidosryhmiltään hyvää palautetta. Tämä johtuu siitä, ettei säästöjä toteutettu juustohöylämäisesti, vaan toimintamenosäästöjä toteutettiin kokoamalla toimintaa harvempiin ELY-keskuksiin, perustamalla yhteinen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus), toimintatapoja uudistamalla (osana Iskukykyinen ELY-keskus 2 –ohjelmaa) sekä tehtäviä karsimalla.

TE-toimistojen toimintamenot 32.30.01

Momentin määrärahaksi esitetään 173,131 milj. euroa. Vuoden 2016 talousarvioon verrattuna lisäys on 8,014 milj. euroa. Merkittävin lisäys, 17 milj. euroa, kohdentuu työvoimapalvelukokonaisuuden tehostamiseen. Vähennyksistä 4,077 milj. euroa ovat teknisiä, joilla ei ole muutosta toiminnan tasoon (pääosin kilpailukyky-sopimuksen vaikutukset ja VaEL-maksujen alentaminen). Vähennyksistä puolestaan 4,077 milj. euroa vaikuttavat toiminnan tasoon ja näitä ovat erityisesti turvapaikanhakijoiden kotouttamiseen ja käännös- ja tulkkauspalveluihin osoitettujen määrärahojen alentaminen 2,66 milj. eurolla. Vuodelle 2017 on em. palveluihin käytössä 1,34 milj. euron lisämääräraha.

TE-toimistojen toimintamenoihin esitettävällä 17 milj. euron määrärahalla on tarkoitus tehostaa työvoimapalvelukokonaisuutta lisäämällä yksityisten palveluntuottajien käyttöä. Vuoden 2017 alusta lähtien työttömien määräaikaishaastattelut toteutetaan kolmen kuukauden välein – lisäkapasiteetti erityisesti tulosperusteisena ostopalveluna. Säännöllisillä haastatteluilla pyritään löytämään jokaiselle työnhakijalle sopivia ratkaisuja. Toteutuksen yksityiskohtia selvitetään parhaillaan työ- ja elinkeinoministeriössä.

Maakuntauudistus ja TEMin hallinnonalan tehtävät

Maakuntauudistuksen yhteydessä kaikki TE-toimistojen tehtävät ja suuri osa nyt ELY-keskuksissa hoidettavista elinkeinopolitiikan ja työllisyyden hoidon tehtävistä siirtyy uusien maakuntien järjestämisvastuulle. Joitakin TEMin hallinnonalan tehtäviä siirtyy maakuntauudistuksen myötä Tekesille ja perustettavalle uudelle lupa-, ohjaus- ja valvontavirastolle. Uudistuksen yhteydessä erikoistumista ja asiantuntemuksen kokoamista jatketaan ja tehtävät hoidetaan tarvittaessa yhtä maakuntaa laajemmalla alueella. Rakennerahastoja, elinkeinoasioita ja yritystukia koskeva päätösvalta ja vastuu maakunnan kehittämisestä ovat jatkossa jokaisella maakunnalla hallituksen 5.4.2016 tekemän linjauksen mukaisesti.

Maakuntauudistus on laaja systeeminen muutos, joka edellyttää merkittäviä muutoksia TEMin hallinnonalan tehtäviin. Tarkoituksena ei ole siirtää nykymuotoisia ELY-keskusten ja TE-toimistojen tehtäviä sellaisenaan uusille maakunnille, vaan uudistaa sekä palvelut että toimintatavat. Maakuntauudistuksen valmistelun yhteydessä julkiset yritys- ja TE-palvelut yhdistetään kasvupalveluksi. Kasvupalvelu on sitä palvelua, jonka julkinen hallinto järjestää yrityksille, työnantajille ja työnhakijoille. Uudistuksen yhteydessä myös lisätään liiketoimintamahdollisuuksia viemällä mahdollisimman paljon palveluita markkinoille. Maakunta hoitaa tehtäviä vain silloin kun niitä ei voida hoitaa markkinoilla. Maakuntauudistus edellyttää myös koko nykyisen aluekehittämisjärjestelmän uudistamista niin, että se mahdollisimman hyvin tukee kasvua ja alueiden elinvoimaa.

Kasvupalvelulla edistetään uutta yritystoimintaa, yritysten kasvua, uudistumista ja kansainvälistymistä ja vastataan työmarkkinoiden muutoksiin. Maakuntien vastuuta alueensa yritysten kansainvälistymisestä lisätään ja jokaiseen maakuntaan tulee kasvu- ja kansainvälistymis-koordinaattori, joka työskentelee osana TeamFinland –verkostoa. Tällä varmistetaan verkoston sujuva yhteistoiminta maakuntien kasvupalvelujen kanssa.

Kasvupalvelun alueellisina järjestäjinä toimivat uudet maakunnat, jotka rahoittavat palvelut osana yleiskatteista valtionosuuttaan. Lisäksi kasvupalvelua rahoitetaan rakennerahastovaroin. Kasvupalvelun tuottajina ovat jatkossa yksityiset ja julkisomisteiset yritykset sekä joissakin tapauksissa kolmannen sektorin toimijat. TEM on linjannut kasvupalvelussa noudatettavan järjestäjä-tuottajamallia sekä valinnanvapausperiaatetta. Toimintatavan muutoksella tarjotaan mahdollisuus uusien palvelumarkkinoiden syntymiselle ja julkisten toimijoiden tietovarantoa hyödyntäville innovaatioille.

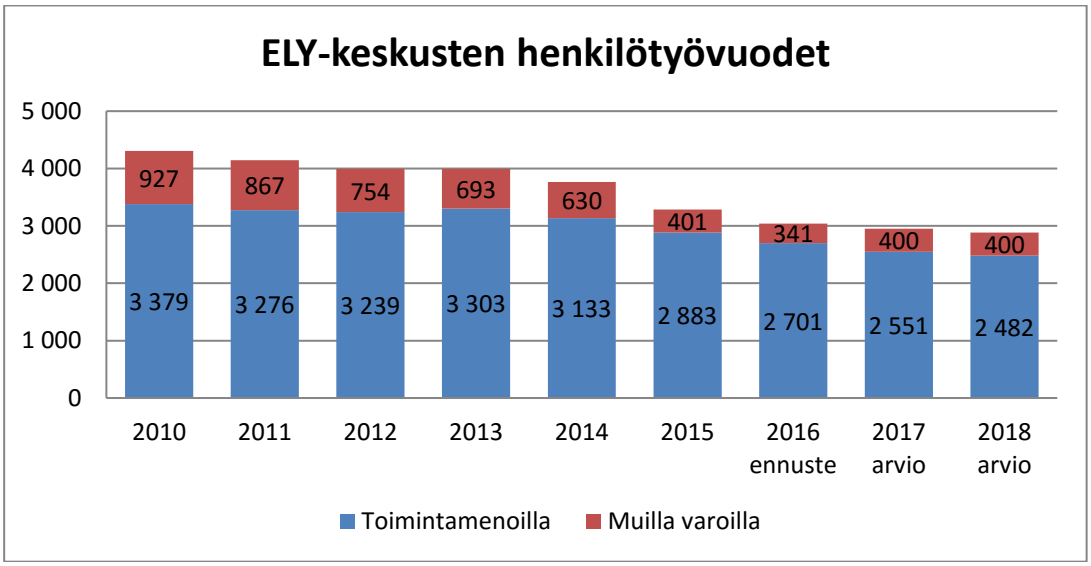

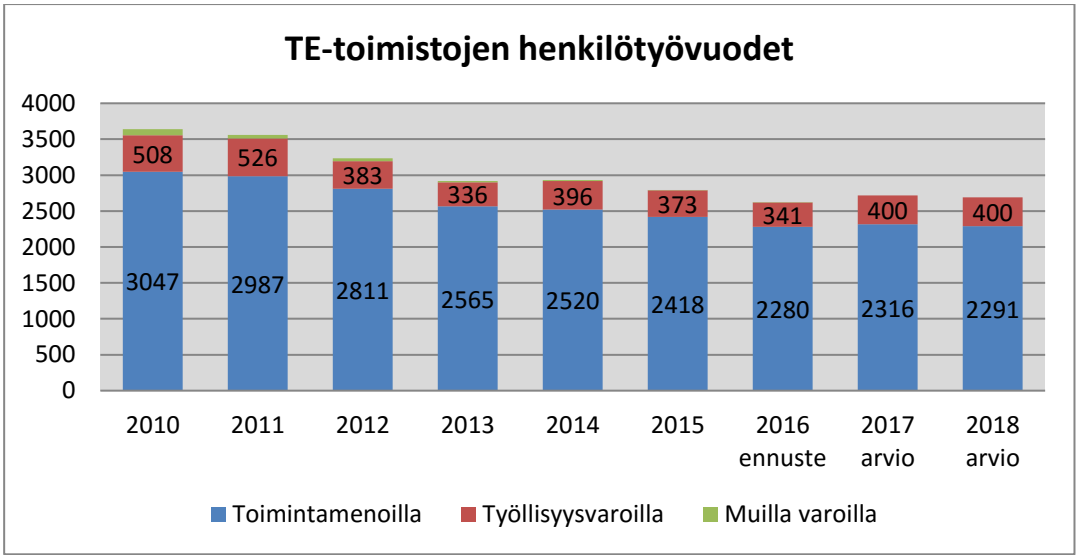
Alueiden kehittämisen vastuuta on jatkossakin sekä alueilla että valtiolla. Maakuntauudistus haastaa sekä valtion että maakuntien toimijat tekemään töitä kasvun eteen. Aluekehittämisjärjestelmän uudistamisen tavoitteena on luoda malli, jolla valtion eri sektoreiden toimet mahdollisimman hyvin tukevat alueiden kasvua ja elinvoimaisuutta. Uutta aluekehittämisen järjestelmää rakennetaan valtion ja maakuntien kumppanuuden ja sopimuksellisuuden pohjalle.

Kasvupalvelua ja aluekehittämisjärjestelmän uudistamista koskeva säädösvalmistelu on käynnissä. Tavoitteena on, että lakiluonnokset valmistuvat marraskuun 2016 loppuun mennessä.

Marja-Riitta Pihlman

teollisuusneuvos

ELY-keskusten henkilötyövuodet
5 000
4 000
3 000
2 000
1 000
0
927
867
754
693
630
401
341
400
400
3 379
3 276
3 239
3 303
3 133
2 883
2 701
2 551
2 482
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016 ennuste
2017 arvio
2018 arvio
Toimintamenoilla
Muilla varoilla

TE-toimistojen henkilötyövuodet
4000
3500
3000
2500
2000
1500
1000
500
0
508
526
383
336
396
373
341
400
400
3047
2987
2811
2565
2520
2418
2280
2316
2291
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016 ennuste
2017 arvio
2018 arvio
Toimintamenoilla
Työllisyysvaroilla
Muilla varoilla